

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, П. пов.
Конто почт. надл. 143322.
Адреса для телеграм:
"Діло" Львів.
Головний Редактор прий-
має від 11—12 год. перед-
полуднем.
Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місяць 200 зб.
Чвертьріччя 400 "
Півріччя 600 "
Річно 1000 "
ЗА ГРАНИЦЮ: 8 Америк. і Моск.
Фрэнк. Гелланд, Бельг. 20 фр. фр.
Італ. 750 зл., Швейцар. 750 шв.
Ніддэрл. 5 нл. фр., Чехослова-
чск. 30 ч. к., Румун. 150 лей. На-
гарі 750 зб., Австр. 750 зб.,
Литва експр. 1 зб.

Телеф. Редакції: 25-41.
Друкарні: 29-28.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІН.
СТРАШ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Хто з інтелігентів бере участь у громадському житті?

ВЧИТЕЛІ — СВЯЩЕНИКИ — ІНЖИНІРИ — А ДВОКАТИ — ЛІКАРІ — НОТАРІ.

Тема надзвичайно "дралівна": бо всупереч загальній opinіо наших сусідів, яка навіть від часу до часу наводить вислів у найбільш офіційних заявах, громадська активність української інтелігенції представляється не то скромною, а просто такою сумною. Зрештою не будемо повторяти трафаретних паріксів, які і так не мають практичного значіння, бо завжди стрічається з відповіддю, що це закиди голословні, або що вони кидають з якоюсь спеціальною тенденцією образити той чи інший стан. Тому хочемо на цьому місці звернути увагу на деякі загальноні цифри і такі суспільні й політичні явища, які справді майже змінили соціальну структуру українського громадянства.

Загально в нас думають, що найчисленнішим українським інтелігентським станом є греко-католи. священники. Це не відповідає правді. На першому місці щодо кількості стоять у нас в Україні вчителі. Їх станова організація "Взаємна поміч українських учителів" нараховує ок. 2.650 організованих членів та яких 250 осіб, що стоять поза цією організацією — майже всі на терені Східної Галичини. Крім того ок. 600 українців (ок.) вчителює на Волині та ще яких 400 є розсіяних по всій Польщі; до "Взаємної Помічі" не належить із них майже ніхто. Таким робом організованих і неорганізованих народних учителів і вчителює у Польщі є близько 4.000. Тимчасом греко-католицьких священників у всіх трьох епархіях є нині округло 2.500, себто ще на яких 500 душ менше від східно-галицьких учительських сил. А проте головний тягар праці в селі лежить далі на плечах духовенства, з тим, що громадська активність учительства у зв'язку з політичними відносинами, а національною та персональною політикою шкільної влади, надзвичайно підупала, а то й майже зовсім зникла. Щодо духовенства, то тут знову така треба мати на увазі три моменти: 1) по містах і містечках світський інтелігентський елемент зріс настільки, що духовники без участі у громадському житті не так з титулу свого становища, як індивідуально, 2) по селах появилася ціла суспільна верства т. зв. сільської інтелігенції і 3) паріксів на упадок громадської активності духовенства не можна генералізувати і не можна розглядати без зв'язку зі згаданими двома першими суспільними явищами. А проте є неперечним фактом, що участь нашого духовенства у політичному житті надзвичайно зменшилася. Коли раніше українські духовники вважали своїм обов'язком нагадувати до політичної партії, яка несе відповідальність за все організоване громадське життя і не відділює добра нації від добра Церкви — ані всі українські духовники почуття цього обов'язку не мають: не тому, щоб не погоджувалися з національною політикою, не через зміну власного політичного світогляду, а тому, що взагалі "політика" стає для нашого духовенства якоюсь байдужою і чужою ділянкою, від якої краще триматися здалека: це наскрізь негативний і ненормальний прояв, неузгоджений ні в наших сусідів, ані ні в одній культурній нації заходу...

На третьому місці у кадрах української інтелігенції стоять по числу інженіри. "Українське Технічне Т-во" має нині 440 членів, з того 360 у краю; можна прийняти, що взагалі перебуває нині на терені Сх. Галичини й Волині понад 400 українських інженірів; у цілому світі (за винятком СРСР) є їх ок. 1000 душ, з чого 860 організованих (крім згаданого "Укр. Техн. Т-ва" існує "Союз Організація українських інженірів на еміграції" з осідком у Подєбрадах — 250 членів, туди ж належить м. і. "Спілка українських інженірів у Варшаві"; "Т-во укр. інженірів у ЧСР" в Празі — 130 членів; "Т-во укр. інженірів на Чехословацькій, Братислава" — 30, і "Т-во укр. інж. у Сполучених Державнах", Нью-Йорк, — 15) Небавжний, майже зовсім новий у нас.

Інтелігентський стан дав справді вже нині цілий ряд активних діячів не лише громадському, але й суто політичному українському життю і вже нині можна визначити українським інженірам друге місце під оглядом громадсько-політичної активності — після адвокатів. Але ці останні числом стоять шойно на п'ятому місці: перед ними треба назвати вчителів середніх шкіл, стан численний, але в українським громадським житті майже зовсім незамітний. "Учительська Громада" має нині 420 членів, — очевидно, є учителями середніх шкіл більше, скажім, поперх 500. Їх службовий характер, як державних урядовців, не дозволяє їм серед інших політичних відносин брати участі в політичних партіях; а проте в своїй масі наше середнє вчительство виявляє жалюгідну апсценцію і на тому громадському аполітичному полі, нпр. освітньо-культурному, від якого воно не повинно бокувати. (Річ ясна — говоримо про масове явище, а не про одиначу). З т. зв. свободних званих бувають і найбільш громадські активними українські адвокати, про яких уже була згадка. Їх станова організація "Союз українських адвокатів" має нині 205 членів з Галичини і 6 з Волині; загалом нині існує около 280 адвокатів у Галичині, та близько 350 разом з Волиною і Закарпаттю, 25 Буковина, 10 Волині). Хоча чуємо не раз, що українські адвокати — мовляв — займаються виключно професійною працею, що вони "філістри" і що виріває уже тип адвоката-діла, якого канцелярія була осередком всього українського руху в місті й околиці та місцем паломництва відомого селянства, — а проте в усіх наших політичних партіях провід ведуть такі адвокати...

Дуже цікаві і — невеселі — рефлексії насуваються при згадці про лікарський стан. Українське Лікарське Товариство має нині 230 членів, а яких 50 українців-лікарів живе в краю поза цією організацією. Їх участь у громадському

житті не стоїть у ніякому відношенні до цього поважного числа. Після смерті д-ра І. Куріца д-ра Озаркевича і д-ра Вол. Яновича в політичних партіях запанувала посуха на активних членів-лікарів, дарма, що не стан найбільш передістнованим для громадсько-політичної діяльності і особисті матеріально-опоруністичні огляди можуть грати в ньому розмірно найменшу роль. Доказом цього є факт, що нпр. на Наддніпрянщині найактивнішими громадськими діячами і політиками були саме лікарі: д-р Корчак-Чукурівський (одна з організаторів Київської Академії Наук), д-р Черняхівський (одна з об'єднаних у проєкті СВУ), д-р Луценко (державний комісар Центр. Ради в Одесі), д-р Станіславський (голова дипломатичної місії УНР в Лондоні), д-р Іван Липа (відомий письменник, освітній діяч), д-р Матюшенко (активний діяч УСДП), д-р Модест Левицький (письменник і фізіолог), д-р Писняк-Севіч (одна з найміцніших публіцистів), д-р Е. Лукасевич (посол УНР у Швейцарії, видавець "Української Трибуни" у Варшаві) — ось імена, які вразі насуваються при згадці про роль лікарського стану в українському національно-політичному відродженні на Век. Україні...

Річ ясна, що не маємо наміру давати на цьому місці ані нарис статистики української інтелігенції — бо на не взагалі сторінки щоденної преси не годяться і це повинен зробити хто інший — ані бавитися у менторство. Залишаємо на боці кадри українських інтелігентів-державних урядовців на таких посадах, які в нинішніх обставинах зовсім парадіжують їх громадську свободу рухів (судовники, залізничники і т. п.). Не згадуємо теж про такий молодий стан, як журналістичний, який — так, як на всьому світі — є найбільш політично активний, що випливає з природи званих. Бажаємо тільки повинити увагами дати притоку до привади чимало тим одиницям, які даремно витрачають життєву енергію на речі, які з національно-громадською роботою і користю для нації не мають нічого спільного. Маємо надію, що заміта в останньому часі активізація станових організацій (нпр. інженірів, лікарів) замість зупинити громадський розмах своїх членів — а дальших наслідках своєї праці збільшать їх громадську активність.

Горішній Шлеськ у часі кризи.

(Нужда серед робітників. — Реалітизм і т. зв. "хлясова свідомість". — Корфанти, нині в уряд. — Латини дір. — "На східні кресли!" — Кому це корисне?)

Катовиці, 6. травня 1932.

I.

Вже рік швидко мине від часу, коли Сілезію після до "Діла" останній із своїх дописів із Гор. Шлеська, в яких силовув безпосереднє враження з життя-буття цього польського Донбасу. Цей оригінальний шматок державної польської території, з цілим комплексом проблем національних, економічних, соціальних, при всьому його значінні для сучасної Польщі, — ої зміною місця пробування і праці автора тих стрічок не перестав його цікавити. І тепер, коли знову найвище хвилює в країні шахтарських вож і димарів, з цікавістю почав провіряти алрмуччі вісті з локальної преси про катастрофальний занепад промислу, а з тим і всього тутешнього життя.

І слід підкреслити ось що: *належить небагато тут згадувати*. Країна нужда, що внаслідок великого спадку продукції, а з тим зачнення цілого ряду могутніх паратів праці, копаць і гут, розсілася широко серед робітництва, не кидається так настирливо в очі, як це адана досяг нам, коли із далека читаете гор-шлеські газети.

Правда — Гор. Шлеськ не є вже Ельздором, не є він уже тереном найпичніш заробітків, а навіть — як найбільше промислової частини Польщі — найсильніше він потерпів від кризи: найвище число безробітних димарів. Але разом із тим упали тут ціни і населення якого радить собі (платити хоч би біла шхаття, своєрідні копацькі пугіля безробітних), прилипаючи ко-

більше до нееластичної і чекавчої лінійки часів Реалітизму, яку дзвон доводилось мені акцентувати при обговорюванні тутешнього життя, не *могутній фактор, що зберігає шлеське робітництво від грізної масової акції*. Чи це диво? Це питання, що бентежить як місцеві, так і столичні чинники. Френзівція робітників у і-травневому святі була в цьому році більша, ніж останніми роками. Тут і там усе частіше з'являється якийсь комуністичний агітатор, і то вже не зашляй з домбровського району, а такі місцеві, "шлясонак".

Проурядовий шоменик "Польська Газета" в одному з останніх чисел написав, що *да не шхаття ваністів Шлеськ: "хріза і Корфанти"*. Останнього, відомого лідера польських хадків безрестейського аміни і найпопулярнішу людину на Шлеську, офіційні кола є трудом толерувати і — ненавидять. Корфанти на сторінках силують поширеної тут "Польської" докладає, що рописет край сиричивий уряд до спілки з керуваннями великого промислу. Він заодно гостро критикує повне потягнення уряд. який, до речі, має тут неелегіт нападники. Він (Корфанти) вже теж баталює проти директорів тяжкого промислу і тим змущує собі уважність робітництва та втрачає рішучесть те робітництво від переходу у лави соціал-комунізму і спільно доорівання т. зв. класової свідомості по алій маркс-ленізму.

Треба об'єктивно спостерігати те, що колиб на Шлеську не було Корфанто і його католицько-робітничої ідеології, то соціально-проблематика стояла б цьому краю багито гостіше.

II.

У важкій важкій ситуації шукають винуватців. Так і тут. Взаємне підозріння збільшує ще обставина, що на Г. Шлеську не вгасав хоч який, але місний національний польсько-німецький антагонізм. І так поляки підозрюють німців, що вони через свої концерни по ту сторону кордону, від яких є ще залежних чимало польських копалень і тут, ведуть з розумом політику руйнації та шкодження Польщі. Знову ж німці підозрюють польський уряд, що він хоче поставити великий промисел у примусове положення, аби потім викупити за малу ціну весь німецький стан посілання.

Та разом із тим мабуть обі сторони розуміють, що катастрофічний стан шлеського промислу має глибокі причини, як тільки ліхи наміри одної чи другої національної групи і що великий він і міжнародним лихом, із загальною світовою та новим укладом міждержавних торговельних взаємин. Також Корфанти не вважаючи на деякі високі і закраскою замаганії, переконали, що це передовсім, а не що інше, спричинило жахливий занепад попиту на польське вугілля за кордоном, що не, а не що інше, замкнуло дальший доплив кредитів та підкосило гарантійний розмах при фінансуванні вивозу заліза до Рад. Союзу. Бо слідом за тим усім прийшло гашення високих печей, замикання брам у гутах і копальнях, звільнення тисячами робітників, чи в крайньому разі т. зв. турнусові відпустки, зниження обіртних умов, редукція платежів та заплата за виплатою заробітків впродовж 2—3 місяців. Хіба картина руйни буде нова коли вгасало, що в самих Катовицях число безробітних зросло вже до 10.000, а на цілому Г. Шлеську в їх біля 90 тисяч!

Уряд виявляє добру волю поставити таму катастрофі. Він знає гаразд, що вугілля і залізо — це активність бізнесу та фундамент валюти. І тому гол. інспектор праці Кьют з Варшави в частині ростом виводу Траянського та демоб. комісаря інж. Маске в Катовицях. Вони розглядають спільно всі можливі, всякі проекти, вони сприяють підприємств від нагло радикального реагування на брак замовлень. Чи ці заходи уряд підуть далі, ніж хвилеве „латання дір“, чи після створення бового „вирівнювачого фонду“ та проекту з „неутраляю обороту вугіллям“ уряд може справді зловбудується на узяття копалень, ідучи по лінії ухвал останнього міжнародного конгресу гірників у Букселі і по лінії бажань більшості місцевого робітництва? Чи уряд найде якийсь засіб на значну редукцію цін заліза?), влекуючи тим робом його абут. — чи врешті винайде якісь корисні комбінації з компенсаційному обороті з закордоном і в той спосіб підсилить замикаючий експорт? Це питання, на які ще сьогодні ніхто відповісти не може.

Наразі створено з ініціативи уряду „вирівнювачий фонд“, який має рятувати ситуацію у вивозі вугілля. В гутничому промислі очікують деякої поправки у зв'язку з тим, що вирішено припинити темпо будови залізниць Катовиці—Гдиня (запотребування на рейки), що міністерство

Наразі створено з ініціативи уряду „вирівнювачий фонд“, який має рятувати ситуацію у вивозі вугілля. В гутничому промислі очікують деякої поправки у зв'язку з тим, що вирішено припинити темпо будови залізниць Катовиці—Гдиня (запотребування на рейки), що міністерство

*) Варто зазначити, що ціна польського заліза дуже висока — 315 зол. за тону, підчас коли на світовому ринку за тону платять 100 зол., а в Німеччині 200 зол.

комуникації замовило 4 великі залізні мости, що є надія дістати нові замовлення з Рад. Союзу на доставу 30—40 тис. тон заліза і сталі (сфінансування кротою, яка повинна вилити з нагоди платності векселів за давніші доставки), а даліше у зв'язку з тим, що в останньому часі зняжено красві ціни заліза на 10 відсотків.

III.

З уваги на те, що нема виглядів на приблизно повне використання навіть у майбутності продукційної спроможності Шлеська, застановляються тут, що почати з безробітними масами, яку акцію повести, аби дати робітникам працю. Бо допомогі фонди вичерпуються вже до краю.

І в тих турботах напором злову став німецький суспі. його близький реалізації план поселення на рілі безробітного рейсько-вестфальського робітництва у східній прикордонній смузі (500 тисяч на 2 міль. моргів).

Із зовсім аналогічним проектом виступив посол до шл. союму Хмелевський, публікуючи на цю тему на сторінках „Польоні“ цілу низку статей. Він викинув із заложення, що „не вільно марнувати 240.000 рук охотних до праці“ то-

ді, коли „десь там“ лежать земельні простори, що таких рук потребують. І він робить негайно братись за діло колонізації шлеським робітництвом „східних і півд.-східних кресів“. Він вірить, що це одиноким розумним розв'язком соціального питання на Шлеську, розв'язка, яка — мовляв — на кільканадцять літ зменшить суспільні та господарські наслідки перенаселення польських промислових районів.

Тереном колонізації, згідно з проектом автора, мала бути передовсім середня смуга волинського воєводства, окреслена зі заходу лінією Буга, а зі сходу лінією Горині. Наляжало до неї повіти: Любомль, Володимир Волинський, Луцьк і Рівне...

Цей проект, що його підхопили й інші органи преси та розвели над ним дискусію, є чималою для нас небезпечкою. Але вважаємо його ще в більшій мірі небезпечним для самих поляків, бо ледви чи корисним було би для їхніх національних інтересів поважне обезкровлення загроженого терену через масове переселення польського елементу в суспільство східних кордонів. Над тим варто призадуматись тим, що так легко думати розв'язати питання перенаселення на Шлеську

В. Север.

Крутіство з автономією для Закарпатської України.

Спеціальний міністеріальний комітет чехословацького уряду займався минулого тижня справою надання автономії для Закарпатської України. Міністерство внутрішніх справ виготовило вже проект закону, який не вводить повної автономії, тільки приготував її введення.

Реалізація повної автономії на Закарпат-

ській Україні, на думку офіційних кол, поки що неможлива, бо така автономія потягала за собою цілу низку фінансових чинитів, які ці країні тепер, мовляв, не під силу. Автономію можна покинути зреалізувати тільки в церковній та мовній ділянці, а не культурній, бо цей край не в силі удержати шкіл із власних фондів.

За будову церкви СС. Василянок

У ЛЬВОВІ.

Збори в монастирі СС. Василянок при вул. Потоцького 95. — Вибір Комітету будови церкви

Думка про будову церкви СС. Василянок у Львові біля їх монастиря при вул. Потоцького ч. 95, яка служила не тільки монастирській і його виховним заведенням, але й цілій суміжній частині VI. ділянки міста з Вульками і Кульпарковом включно, наближається до своєї реалізації. Саме в неділю 8. травня ц. р. на запрошення ігумена того монастиря Віри Слоболян зібралось в гол. 5. попел. у великій монастирській салі громадянство тої ділянки, а також деякі наші визначні громадяни з інших частин міста, аби намітити шляхи і способи, як найшвидше довершити діло будови церкви, пекучу потребу якої відчувують усі зацікавлені вже злавна. Не зважаючи на зливний дощ, на зборах явилось понад сто осіб, в тому кілька осіб з духовних кругів і кільканадцять жінок.

Збори отворив Преосв. єп. д-р Бучко, що привітав присутніх, висказав свою радість з приводу задуманого діла і передав учасникам благословенство від недужого митрополита. Опісля покликав на передсідника о. прот. Пасецького, а на секретаря дир. В. Кузьмовича. Реферат про потребу церкви в VI. ділянці Львова виступив д-р Ів. Німчук. Після реферату розвинулася

оживлена, невичайно цікава дискусія, в якій забирали голос: проф. Якевич, п-і Рогожева, д-р Цимбалістий, о. кан. Дзерович, д-р М. Чубатий, п. Ів. Стахів (робітник), голова чнт. „Простіти“ на Вульках п. Д. Божемський, п. Дзедзіцький, інж. Мудрак і інші, а всіні ще й референт. Дискусія виявила понад усякий сумнів, що церква СС. Василянок є просто необхідна, бо вже тепер (а місто даліше розбудовується з цю сторону) живе в обсязі монастиря кілька тисяч душ нашого населення. Всі промовці, зокремаж представники робітництва, поставилися до справи не то з запалом, а просто з ентузіазмом обіцяючи працювати у своїх кругах з усіх сил для можливо скорі реалізації будови.

Після закінчення дискусії збори вибрали Комітет будови церкви, що працюватиме під протекторатом єпис. митрополита та обох львівських єпископів: д-ра Івана Бучка і Никити Булки. До Комітету увійшли: Божемський Данило, о. Бучацький Олександр, д-р Говинович Альфред, Городецький Михайло, о. кан. Дзерович Юліан, Дзедзіцький Леонард, Динь Юрій, Ковалісько Антін, Кульчицька Марія, Лемогубська Ірина, Мартинець Євген, інж. Мудрак, Юліан, Павел-

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 11. ТРАВНЯ 1932.

НИКОЛА ГОЛУБЕЦЬ.

СТИЛЬ МАЗЕПИ.

Мазепі та митрополитові Ясинському завдячує м. ін. свій бароковий вигляд Софійський Собор у Києві. Вони добудували до старого корпусу собору, з півдня й півночі, два нові проліти, з яких зовнішнім оформленням зуніфікували декорації стін і перекриття первісного корпусу. Характеристичне, що між елементами сучасної української орнаментики мазепинських прибудов вмішались елементи московського походження, як наприклад віконні причілки у формі „кошарників“. Вказувало це на участь московських сил у декоративній Софійського собору. Подібно, як Софійський собор, обновлено й поширено при Мазепі велику церкву Печерської Лаври, де також прибудували нові прилізи з півдня й півночі, наслідком чого старовинна церква Івана Предтечі, що досі стояла наріжно від головної церкви, ввійшла в мур одного з прилізів. Давню завізницю від заходу тодіж внесено, а на її місці збудовано низкий притвір, що зайняв усю ширину чолової фасади. Спрізь, де тільки можна було, розміщено, типові для мазепинського барока, фронтони, декоровані пілястрами, колоннами, штукатурою й закінчені хвилястою лінійною рваних зуків. Як виглядала велика Лаврська церква після мазепинської реставрації, бачимо це на витонній лаврської „Евхаристічної“ з 1708 р. Після мазепинської обнови й перест-

струкції, здеформували в дечому стилеву чистоту її „мазепинського барока“.

Заходами митрополита Ясинського і Мазепи переміняли в 1690—1695 роках старий Домініканський костел в Києві на Подолі на Петро-Павлівську церкву, при чому декоровано її типовими для мазепинського стилю фронтонами, із штукатурною орнаментикою, волютами, каналюваними пілястрами і стінописом.

Нарешті при тому ж таки Ясинському й кошатами Мазепи обновили старовинну Кирилівську церкву, одинику із пам'яток велико-княжого будівництва, що зберігся від пізніших розбудов. Довкола первісної центральної бані на круглому підбаннику, побудували тодіж на чотирьох гранях церкви чотири барокові бані на восьмигранних підбанниках, а західну фасадну прикрасили розкішним бароковим фронтоном, що понові нагадує такийже фронтон Петро-Павлівської церкви. Назвагал декорація чолової фасади, викликає враження світської, нецерковної будівлі.

Далеко менше аніж про церковне будівництво дається за незастаче збережених пам'яток, сказати про світське будівництво Мазепи. Один з найпопулярніших на Україні будинків збудованих з гетьманом, т. зв. „Будинок Мазепи в Чернігові“, виявився остаточно пам'ятником, який з Мазепою взагалі і українським мистецтвом зокрема, не має нічого спільного. Народна традиція, прекрасне місце на високому городищі посеред тихого, зеленого, але славного тисячолітнім минулим, Чернігова, романтична таємнича садибних збоків, невичайно багатство настін-

них прикрас — все це було фантазією, робило з будинку символ української давнини“ (Ф. Ернст: *Мазепин будинок в Чернігові*, Київ 1928).

А всеж таки, не дивлячись на свою вимкову популярність, чернігівський „Будинок Мазепи“ не діждався монографічної праці, а найновіша студія про нього Ф. Ернста, при всій своїй цінності, не дає остаточної відповіді на питання: хто, коли і для чого збудував цей будинок, та чому його зв'язали з іменем Мазепи?

Покищо відомо тільки, що Мазепа не будував собі ніколи палати в Чернігові, а в 1707 р. будував тут, хоч невідомо де, харчеві магазини. Зате у Чернігові був одноповерховий будинок Полуботка, де між іншими Мазепа приймав царя Петра в 1706 р., але він до нашого часу не зберігся. Збережений в Чернігові „Будинок Мазепи“, званий також „Міськовою канцелярією“, фактично ніколи не був житловим будинком і може справді мав рацію російський дослідник М. В. Султанов, що будинок був арсеналом, де переховували зброю, а в його льохах порох.

У внутрішньому стані з не прямокутної будівлі, в якій могутніх фундаментах вмішались шість пивниць, а над ними п'ять просторих кімнат. Вхід до будинку по середині його поздовжньої фасади, позначений бароковим ганком, сучасним з усією будівлею. Багата різбарська декорація покриває всі стіни будинку, що свідчить про те, що він не стинався ніякими іншими прибудовами й був з усіх боків однаково доступний для людського ока.

(Продовження буде).

наслідки, на якому уживається в такий спосіб: голова о. кап. Юлія Дігренч, заступник голови: Іван Юлія Мудрак та п. Шенаровича Івана, секретарі: ютар Раставський Іван та представники Ігуменату, секретарі: Павлишский Антін і Радзівилевич Олександр.

Сподіємось, що збільшилось українське громадянство і підтримавши пропозиції Комітету і що будова першої СС. Василіянок при вул. Потомкого ч. 95 буде довершена найшліше до 2-3 літ.

Під увагу нашим сільським дітям і установам.

Одним тому, що висліди такого свята мають радше характер освідмояючо-пропагандний, рішило Товариство „Сільський Господар“, щоби для практичних робіт Кружків Сільського Господаря висті обов'язковий

А це скріпить наше село на душі та дає йому змогу вірити, що його змагання не йдуть надаремне.

Інк. Євген Храпливий

Але мілітарний характер першотравневого снігу в Москві далеко перевищив його безбожницький характер. Кореспондент „Le Journal“ (Париж) пише про це сніго: „Рівня 35 000 салдатів та дезертирів міліона озброєних цивільних, 275 літаків, призначених для бомбардування, ви може подумайте, що це гідна маніфестація снігу імперіалістичної буржуазії. Зовсім ні. Так святують першого травня в Москві. Ця імпоанітна міська парада присвячена снігу про-

У. Б. Женов.

на сизату репараційної рати. Тим способом на
міський уряд демонстрував, що цього року в
репарації повинного влітку будуть.

Изв. 1. Лучинин.

БІЛГОРОД, 9. V. ПАТ. Після взаємного д
розуміння між заінтересованими урядами уст
пили, що конференція малої антанти відбуде
ся в Білгороді 13, 14, і 15. травня.

Мазепинська вистава у „Національнм Музею“.

У неділю 8-го ц. м. відчинив наш „Національний Музей“ цікаву виставу у зв'язку з 300-ними роковинами народни гетьмана Мазепи. Це 41-а з черги виставка влаштована „Нац. Музеєм“. Зібрані там пам'ятки, що мають безпосереднє відношення до гетьмана та до його сучасників, зв'язаних із його діяльністю. Бачимо там численні портрети Мазепи та тодішніх гетьманів і володарів, як Карла XII та Яна Казимира, історичні образи та рисунки, що ілюструють відому легенду про Мазепу, історичні карти Подільського бою, деякі грамоти, врешті до-сить багату збірку літератури про Мазепу в українській мові та ріжних чужинних.

На виставу склались пам'ятки, які вилізли з товариської чемности такі установи, як Народовий Заклад ім. Осодінських і його частина — Музей Любомірських та збірки Павлівського (50 н-рів), Музей Народовий ім. Яна III у Львові (14 чисел), директор д-р А. Чоловський (6 предм.), Бібліотека Красінських (3), Музей Народовий, Бібліотека Ординації Замоиських і Центральна Військова Бібліотека у Варшаві (по 1 предм.), Унів. Бібліотека у Львові (10 предм.), Бібліотека та Музей Наукового Т-ва ім. Шевченка (25 предм.), Богдан Лепкий (6), Бібліотека „Народного Дому“ у Львові

(3), п. Іван Калитяк і Митрополитий Архів у Львові (по 1 предм.). Решта предметів походить із збірок власних Національного Музею. Управа Національного Музею саме прохає нас скласти від неї усім Управам і Співробітникам згаданих Установ сердечну подяку.

Від приватних осіб прийшла мінімальна кількість експонатів. Виставу зорганізували на швидко і тому за такий короткий час учні, дослідники та колекціонери, що певно мають неодну цінну пам'ятку, не встигли навіть довідатись, що таку виставу „Нац. Музей“ підготував. Очевидячки, що найцінніші та найчисленніші пам'ятки по Мазепі знаходяться нині в Радянській Україні та в Московщині. У нинішніх обставинах при пірваних зв'язках із СРСР не можна й мріяти про те, щоби прийшли зідтіля зразки на виставу. З другого боку з матеріальних причин важко було спровадити деякі цінні предмети із чужинних музеїв і треба було обмежитись до пам'яток на місці.

Виставу відкрив дир. „Нац. Музею“ д-р І. Свенціцький промовою, в якій старався змалювати історичне тло доби Мазепи, а опісля пояснював присутнім експонати. Відвідувачів було 60.

— 0 —

Новий Центральний Виконавчий Комітет СРСР.

Цікаві статистичні дані подають „Ізвестія“ відносно складу цього комітету: з 611 членів, 286, отже 47 прц. робітники, 217 або 37 прц. радянські урядовці, і нарешті 98 або 16 прц. селяни. Це тоді, коли селяни творять 80 прц. населення, а урядовці лише 3 прц. По національності діляться вони так: 260 москалів, один на 299.000

мешканців; 62 українців, один на 500.000 населення; 18 білорусів, один на 263.000; 16 вірмен, один на 98.000. Це зіставлення показує, що українці мають відносно найменше заступництво, але найбільше жиди, бо один на 47.000 населення.

У. В. Женева.

— 0 —

Переслідування християн у червоній армії.

„Жураль де Женев“ подає: Один червоноармієць, якому пощастило втікти до Болгарії, оповідає таке про переслідування християнських салдатів у більшовицькій армії:

При ставленні до полку всіх салдатів обшукують, коли у когось найдуть хрест, зривають і кидають на землю. Винуватого ставлять як підозрілого під постійний догляд. Коли помітять, що він молиться, він дістає суворо догану та віддають його на спеціальну протирелігійну школу. Коли він ставить опір учителям, чи молиться

ховаючись, його виключають з полку та віддають на примусові роботи чи засилають на північ. Червоноармієць, натурально, не має права ходити до церкви. Збігнень оповідає, що цей режим особливо тяжкий під час великих свят як от Різдво і Великдень. Багато салдатів, селянських дітей всетаки залишаються сильно прив'язані до віри і релігійні переслідування тільки збільшують їх ворожість до антихристиянської влади совітів.

У. В. Женева.

Дві статті на українські теми в англійській пресі.

(Допис з Лондону).

Останніми днями появилася в англійській пресі дві дуже цікаві статті на українські теми, з якими цікаво познайомитися. Обі статті написані відомими в Англії людьми, обі обговорюють українське питання з ширшого погляду і стараються вказати англійському загалові на вагу цього питання.

Автором одної статті є відомий журналіст Марк Гавлей, а другу статтю написав бувший губернатор індійської провінції Понджабу, Сер Майкел О'Дваер. Наголовок статті Марка Гавлея: „Совіти перед упадком — Небезпека від України — Селяни голосно жадають хліба — Сталін побоюється заворушень в армії“. („Йоркшир Віклі Пост Ілюстрейтед“ з дня 30. квітня 1932).

Радянська Росія, яку ще рік тому вважали державою з найпевнішим урядом на континенті, стоїть перед небезпекою розвалу. Так починає автор свою статтю, „Небезпека йде від України, одної з республік, які входять у склад Радянського Союзу; вона обіймає поверхню 400.000 квадрат. миль з 30 міліонами населення і є шпихлірем Росії. На Україні в кожній хвилині може вибухнути повстання проти більшовицького гнету; вона бажає незалежності, а Сталін знає, що колиб відпав цей багатий шпихлір зі збіжжам та своїми безмежними промисловими можливостями, мусів би і Союз розпасти. Не дивниця, що він нездужає не тільки фізично.

„Вістки про невдоволення почали надходити вже рік-два тому, але шойно в останніх пару тижнях появилася вперті слухи про брак збіжжя з країни найбільш урожайній в світі. Вона дала тільки 52 прц. тої кількості збіжжя, як Москва від неї бажала.

„Ще яскравіше і наглядніше вказує на бурхливі відносини на Україні та обставина, що селяни всякими силами стараються втекти від більшовизму та шукати захисту навіть у не дуже приязній Румунії. Незадовго вбила радянська прикордонна сторожа сімдесят осіб, у цьому жінко і дітей, коли вони в розпачі вхопилися за станицької спроби досягнути свободи, втікаючи через Дністер.

„Хоч цей рух шойно тепер починає приби-

рати стихійної сили, Україна і передше ніколи не почувала себе щасливою, відколи попала в Радянський Союз, тринадцять літ тому. І не дивниця!“

Дальше обговорює автор значіння України, та її положення і змагання до досягнення самостійності.

„Совіти і Україна“ — це заголовок другої статті, поміщеної в „Сатердей Ревю“ з дня 30. квітня 1932, якої автором є Сер Майкел О'Дваер.

„Одна з частих та небезпечних помилок, які ми все повторюємо, це переконання, що царська Росія творила, а радянська Росія творить одностайну націю, в такому значінні, як це творить наприклад Велика Британія, Франція, Італія або навіть Німеччина“. Далі автор згадує розвал Росії в році 1917 та створення цілого ряду незалежних національних держав, від Фінського Заливу до Чорного моря. Версайський договір признав всі ті держави, за винятком України.

„Виключення України від признавання — продовжує автор — вимагає, щоби звернути особливу увагу на той факт, бо він власне і став корінем поважних невдоволь і причиною зросту цього все-національного руху за самовизначенням і його годі буде надалі нехтувати або здавлювати“. У дальших уступах описує автор положення і значіння України. Він вказує також на ті основні ріжниці між українцями й москалями, зазначаючи, що „кожний, хто тільки подорожував по Україні, мусів спостерегти, як дуже ріжниться її населення від російського; як багато вище стоїть воно під оглядом інтелігенції та рівеня життя, від російського“.

Звертаючи увагу англійського загалу на грабіжницьку політику радянського уряду супроти України, вказує він також на геройський спротив українського населення проти завоєвання невольничства в СРСР. Статтю закінчує такими словами: „У минулому Англія все була приятелем поневоплених та потоптаних народів. Тому повинні ми з сизачією співчувати за змаганнями України до виборення свого історичного, належного місця в Європі“.

(У. В.)

Випираються Гургулова.

З Парижа повідомляють, що Керенський в розмові з представниками місцевої преси заявив, що убивник президента Думера не був у ніяких зв'язках з провідними колами російської еміграції.

Одночасно езекутивний комітет комуністичного інтернаціоналу заперечував рішучо проти того, щоби відповідальність за провокаційний акт фашиста Гургулова переносити на комуністичний інтернаціонал.

„Ізвестія“ і „Правда“ обговорюючи комунікат французького міністерства внутрішніх справ, в якому стверджено, що убивник Думера був комуністом, заперечують, будьто би Гургулов був у якихсь зв'язках з радянськими колами.

Вислід французьких виборів.

ПАРИЖ. 9. V. ПАТ. Остаточний вислід вчорашніх виборів для цілої палати представляється так: консерватисти дістали 5 мандатів, республікани 130, ліві республікани 63, радикальні республікани 61, суспільні радикали 150, суспільні республікани 50, соціалісти 130, комуністи 10 і комуністи десиденти 11. Разом 605 мандатів. До загального підсумку бракує ще кілька мандатів.

ПАРИЖ. 9. V. ПАТ. Пересування сил на ліво, яке далось завважити при перших виборах, при вчорашніх виборах не тільки вдержалося, але зазначилось ще виразніше. Цей аріст розгортається навіть на скраїню лівицю, де соціалісти й комуністи злобули нові маллати. На 616 депутатів міністерство внутрішніх справ має дані щодо 610 мандатів. В цьому числі вибрано 330 картелівців, 259 уміркованих та 21 комуністів і комуністів десидентів. Не беручи в рахунок комуністів, цей стан залезняє виборчому картелівці лівиці 71 голосів більшости. Отже опозиція попереднього кабінету переминалася тепер у більшість. Радикали зискали 44 мандати. Число соціалістів і суспільних республіканців побільшилося значно. Труднощі заповідаються поважні. Результат виборів ставить на денному порядку питання, чи перемога лівицевого картелю вдержиться також на парламентарному терені, чи може будуть коцесії в користь інших угруповань. Найближчої неділі абереться конгрес соціалістичної партії, щоби обговорити ще раз справу участі в уряді.

Радянсько-турецьке порозуміння.

Появився півофіційний комунікат про побут турецьких міністрів у Москві. В часі побуту в Радянщині прем'єр Ісмет-паша і міністр загр. справ Тевфік Руджі-бей у розмовах з представниками радянського уряду досягнули одностайності поглядів, що теперішня міжнародна ситуація та інтереси загального миру наказують обом державам співпрацю. Особливу увагу звернули на господарські та інтелектуальні зв'язки, при чому досягнули повне порозуміння в справі практичного господарського зближення. Задля цього радянський уряд отворив довготривалі кредит у висоті 8 міль. доларів на закупню новочасних господарських апаратів, фабриканих у Радянщині.

ПОНСЬКИЙ ПОРОШОК

КАТОЛЬ ВБИВАЄ КОМАШНО ТА ХРОБИ.

Предст. „КАТОЛЬ“, Варшава, Вільча 58.

Тайна нарада у Замку.

У понеділок відбулася у Варшаві третя з черги конференція бунш. шефів потрафлених урядів під проводом през. Мосціцького. Проф. Баргель в'їзави були на конференцію телеграфічно, бо речникці її устіняли шойно в неділю. Нарада тревала три години. Взяли в ній участь, як і в попередніх конференціях, прем. Пристор, маршал сойму Світацький, пос. Славек і проф. Баргель.

Міролатні чинники відмовляють дати які небуть інформації про перебіг наради. Не підуть теж офіційного комунікату. Кажуть, що на конференції радили даліше над саравами, які обговорювали на попередніх конференціях, отже переложив над господарським зближенням Польщі.

— 0 —

РУДКИ (Як веде свою організацію УСО?) У "Новій Трибуні"¹ з 1. п. м. появилoся справознання в довірчоний наряд "Укр. Селянського Об'єднаня", відбуто 17. квітня ц. р. в Роздольовичах. Тут сказано, що були біля 30 присутніх селян, що вони по рефераті секретаря центр. комітету УСО п. Евг. Рудого постановили заложити місцеву організацію УСО і вибрати місц. комітет. Присутні, асудивши тяжке положення селянства, зокрема ліхе відкинувши чужих дітей малоземельних і безземельних селян в Роздольовичах постановили заложити комітет для голодувачів; т. г. А закінчив Берцьовий Гринько склавше повідомлення з підготовчої організації праці УСО у сусідніх селах і т. г. Думає би хто, що це дійсно якась поважна організація зложена — бодай комітет — в найдовільніших селян, які переймалися дієюм УСО і працюють над її передвезінням у життя в Роздольовичах і околицях Тимчасом воно в дійсності шось зовсім інше. На довірч. нараді було не 30, а всього 10—12 селян. Ці селяни, не самі хлопці до 20 літ, всього один господар 26 літ, котрим у голові більше пустота, ніж якась поважна робота; чим старіючи своїм родичам багато клопоту. До так у першій мірі наземати почислити "доп. голоду" Олександру Чуху і "доп." Берцьового Гринька, що склавше повідомлення з підготовчої організації УСО в своїх і околичних селах. А вже що до комітету для голодувачів, то це просто сміх. Коли через 3 місяцями парок звязав громадини заложити такий комітет, то ніколиби, що саме тепер обирають збіжжя для місцевих крутих сиріт-залих і вже дала та ще давати складку в будибі до помітного комітету, але місцеві селяни самі себе викидають до помітно

З друкарні Вид. Спілки „Діло“. Львів. Різдво.